

VELEŇÁČEK 7

Zpravodaj Kulturně - historického spolku Malá Veleň Ročník XIX. (XIII. KHS) * 15. května 2020

Noc kostelů 12. června 2020 od 18 do 23 hodin

Návštěvníci musí dodržovat všechna nařízená ochranná opatření, včetně odstupů a roušek.

Prohlídka bude tentokrát bez slovního komentáře. Historické fotografie budou vystaveny na panelech v zadní části kostelní lodi. Všechny materiály vydávané k Noci kostelů (pohlednice, fotografie našeho kostela, tištěné informace o jeho historii atd.) budou připravené zdarma k vyzvednutí pod věží kostela.

Od 19 hodin se bude konat varhanní koncert Anny Kavánové.

Od 20 hodin vám kdykoliv na požádání zahraje Simona Kosíková.

Přístupná bude i věž kostela se zvonem z poloviny 15. století.

Bude možné opět zapálit svíčky za své blízké. Pro zájemce, kteří nemohou přijít, nabízíme, že zdarma zašleme poštou vydané materiály, poštovní pohlednice a fotografie (nebo jejich kopie e-mailem). Stačí odeslat adresu s požadavkem na telefon nebo e-mail uvedený v tiráži.

V Turistickém zpravodaji vyšel článek o historii kostela sv. Anny v Jedlce:

https://www.turisticky-magazin.cz/turistika.php?id_cl=269

Voda v naší obci

Před více než 100 lety se začínali lidé v obci zamýšlet nad tím, jak dopravit pitnou vodu k jednotlivým obydlím, aby nebylo nutné chodit pro vodu, mnohdy velmi daleko, do studánek, potůčků nebo do řeky. V té době byla voda všude čistá. Kopaly se studny, využívaly se různé prameny.

Vodovod v Jedlce však existoval již od starověku. Tehdy se nádrže uprostřed obce naplňovaly

z pramene dřevěným vodovodním potrubím. Taková nádrž s přepadem byla u čísla 12 - poslední dům za hřbitovem. Na snímku je současný vodojem přibližně na stejném místě.

Před bývalou farou přitékala voda dřevěným potrubím do pískovcové kašny, která byla vytesaná z jednoho kusu pískovce. Je zde na stejném místě stále, zaplněná zeminou a slouží jako skalka. Sem si lidé pro vodu chodili. Druhá podobná kašna je na zahradě u bývalé školy.

V Soutěskách se vodovodní potrubí začínalo stavět po roce 1900. Celkem byla vybudována tři vedení. Nejdelší z nich mělo délku 800 metrů. Vodojem byl postavený na Maskenbergu (dnes kopec bez jména nad Soutěskou).

Tíživý byl po roce 1900 nedostatek pitné vody také v Malé Veleni. Tu totiž potřebovalo nejen víc než 450 obyvatel, ale také přes 150 velkých i středních hospodářských zvířat. Bylo proto rozhodnuto využít důlní vody z bývalých štol.

Na fotografii vlevo je vchod do bývalé uhelné štoly z roku 1890 (vodovodní rezervoár). Vpravo je rezervoár v bývalé štole vedle bývalého hřbitova pod Velkou Velení. Voda se do něj přivádí potrubím z pramene pod vrcholem Tambuš.

V roce 1933 vypracovala firma z Liberce projekt vodovodního vedení pro Malou Veleň. Vodní společenství začalo ve svahu za domem č. 47 kopat úspěšně vodovod. Na fotografii je tento dům vlevo, vpravo je dům č. 64 (oba zbourané).

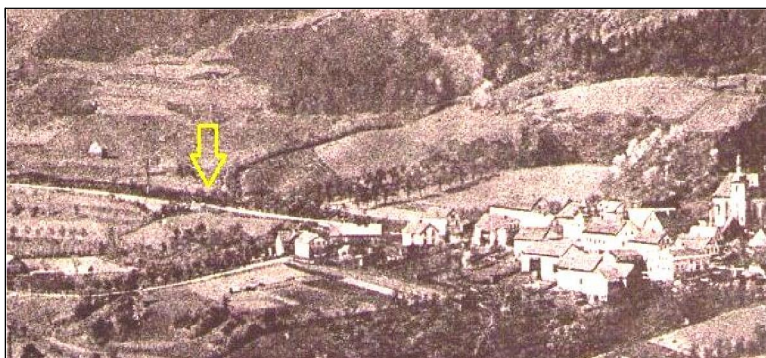
V uplynulých letech byla provedena kompletní oprava vodovodního řadu v Malé Vělni a v Soutěškách. Nyní plánuje zastupitelstvo obce velkou opravu vodovodu v Jedlce.

I přes veškeré opravy bývá v obci stále nedostatek vody, která se často musí dovážet cisternami. Letošní léto bude asi také opět suché. Na lednovém zasedání zastupitelstva bylo rozhodnuto, že se obec pokusí najít další zdroje vody. Zastupitelé oslovili speleologa, aby jim pomohl najít staré uhelné štoly. Jenže v těch několika dochovaných voda není a nebyla, jsou to tzv. „suché štoly“. Koncem dubna obec řešila extrémní nedostatek vody v obecních vodojemech, kde

je katastrofální stav přítoků. Proto starosta obce žádá obyvatele o maximální šetření vodou. Je zakázáno napouštět bazény, zalévat, mýt auta, atd. Pokud to bude možné, mají si obyvatelé vytvořit zásobu pitné vody pro svou domácnost, protože se neví, kdy voda může přestat téct úplně.

Zalistujeme-li ve starých kronikách, zjistíme, že například v Jedlce býval do konce 19. století vedle kostela za bývalou starou farou rybník, do kterého byla svedena voda z přilehlého kopce (Eichberg). Bylo jí v něm opravdu dostatek, proto byla přebytečná voda sváděna pod mostem na silnici (místo bývalo nazýváno „an der Brücke“ – u mostu) do rybníčku u bývalého zahradnictví (Löffelmann). Rybník tam býval jistě velmi dlouho, protože se pod ním vytvořila silná vrstva rašeliny. Uvažovalo se dokonce i o její těžbě.

Na fotografii vpravo, pořízené asi před 100 lety, je můstek na silnici označen šipkou. Pod mostem v tomto místě současně také protékal dost velký potok z lesů. Určitě je někde v kopci stále ukrytý nejen jeho pramen, ale i prameny, které zásobovaly rybník u kostela, nebo stará, již nevyužívaná, jímací místa. Stačí je jen nalézt. Možná by bylo vhodné místa projít a zkusit hledat vodu pomocí virgule. Určitě by se našli lidé, kteří to umí.

Nejen místní starousedlíci znají v lesích další místa, kde jsou po celý rok vlhká až bažinatá. Například na cestě k Hadímu vrchu u bývalé uhelné štoly (Kohlstadt), nebo poblíž bývalého velkého krmelce nad Malou Vělní. Malý potůček se také vléval do Ploučnice u lávky přes náhon, který teče od továrny. Možná znáte i další vlhká místa v lesích, která mohou značit přítomnost spodní vody.

Hospoda pod lomem - Bügeleisen

Na výřezu z mapy (1936) jsou i naše tři obce (Kleinwöhlen, Höflitz a Zautig). Zajímavé je, že i když v okolních městech a vesnicích na tehdejší mapě nejsou zaznamenány žádné hospůdky, restaurace, v Soutěškách (Zautig) je označena hospůdka pod lomem – Whs. (= Wirtshaus – Hostinec, č. p. 19) Bügeleisen (Žehlička). Zřejmě to musela být významná hospůdka, ale proč dostala název „Žehlička“ zatím nevíme. Objekt určitě musel mít svoji velkou studnu, nebo přívod vody (pramen), protože podle

kroniky nebyl napojený na žádný z tehdejších tří vodovodních řadů v Soutěškách.

Také je zde označena vybudovaná Böhmová stezka kolem potoka do Velké Vělně – Wildbach - Böhm Klamm (Divoký potok – Böhmová soutěska). U Großwöhlen - Velké Vělně najdeme Tannbuchbaude – Chatu na Tambuši s nadmořskou výškou 527 metrů.

Veleňáček, zpravodaj Kulturně – historického spolku Malá Veleň * www.mala-velen.estranky.cz * tel: 607 583 271
e-mail: mala-velen@seznam.cz. Odp. redaktor: Jaroslav Dostál, Malá Veleň 29. Členové redakce: Milan Hurt, František Stibor.

Foto archiv. Povoleno MKČR, reg. číslo: E 18183. Redakce neodpovídá za obsah podepsaných článků. Náklad: 110 výtisků.
Uzávěrka dalšího čísla je 10. 6. 2020. Toto číslo vyšlo 15. května 2020